

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.
* * *
Rokopisi se ne vračajo.
* * *
List izhaja vsak dan razun no-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.
* * *
Sklep uredništva ob 11. uri
dopoldne.
* * *
Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.
* * *
Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravišтво:
Schillerjeva cesta št. 3
Naročnina znaša za **avstro-
ogerske** dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrletno . . . K 6.80
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za **vse druge** de-
žele i. **Ameriko** K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas** (insetate) se
plačuje od čveterostopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna štev. stane 10 h.

Štev. 261.

Telefonska številka 65.

Celje, v ponedeljek, dne 15. novembra 1909.

Čekovni račun 48.817.

Leto I.

Zadnja sodniška imenova- nja na Sp. Štajerju.

Interpelacija drž. posl. Fr. Robleka na
njegovo ekscelenco pravosodnega mi-
nistra Hohenburgerja.

Zmiraj jasneje se kaže namen
graškega nadsodišča odstraniti iz slo-
venskih krajev na Štajerskem počasi
vse slovenske uradnike. Ako bode ta
ponemčujoči sistem trajal še dalje, ne
bode kmalu na celem Sp. Štajerskem
nobenega slov. sodnega uradnika. Prizad-
njih imenovanjih se je to preganjanje
slovenskih sodnikov iz Štajerskega
vnovič pokazalo.

Štajerskega Slovenca, avskultanta
Hicelbergerja, kateri je vstopil na Šta-
jerskem v sodniško službo in bil tam
z malo izjemo nastavljen dosedaj, se
je imenovalo za sodnika v Metliki na
Kranjskem. Zgodovina tega imenovanja
je tipična za postopanje višjega dežel-
nega sodišča v Gradcu napram sloven-
skim sodnim uradnikom.

Dr. Hicelberger je napravil jeseni
1908 sodniško skušnjo z dobrim uspe-
hom; kranjski Nemec Dev, avskultant
v Ljubljani, ki je delal z njim izpit,
ga ni napravil. Po skušnji se je pri-
delilo dr. Hicelbergerja okrajni sodnji
v Brežicah, marca meseca letos pa ga
je prestavilo nadsodišče v Voitsberg,
torej v popolnoma nemški kraj, medtem
ko je istočasno nastavilo njegovega
tovariša Bartla, trdega Nemca, ki ne
razume niti besedice slovenski, v ko-
roškem Pliberku, v sodnem okraju torej,
ki obsega samo slovenske občine. Kmalu
na to je bilo razpisano sodniško mesto
v Ljutomeru. Dr. Hicelberger ga se-
veda ni dobil. Julijska imenovanja so
minila, a Hicelberger je ostal avskul-
tant v Voitsbergu, omenjeno mesto je
pa tudi ostalo prazno. Čakalo se je
na — Deva. Ta je julija napravil izpit
in v avgustu je bilo razpisano mesto
sodnika v Konjicah. Pričakovali bi, da
bi se sedaj imenovalo dr. Hicelbergerja
ali v Ljutomer ali v Konjice. Toda
prišlo je drugače. Za sodnika v Konjice
je bil imenovan kranjski Nemec Dev,
v Ljutomer je bil prestavljen metliški

sodnik Bicek, Hicelbergerja pa so po-
slali iz Štajerskega na Kranjsko v
Metliko. — Ta je moral potemtakem
tako dolgo čakati na imenovanje, da
je njegov konkurent Dev konečno na-
pravil izpit, samo v ta namen, da ga
izpodrine iz lepšega mesta v Konjicah.
Opomniti je treba, da je Dev svak
načelnika nemškega ljudskega sveta na
Kranjskem, ki je seveda skrbel potom
nemškega ministra rojaka za to, da je
dobil Dev dobro mesto na Štajerskem
brez ozira na krivico, ki se je s tem
zgodila štajerskemu Slovencu. Tako
postopa s slovenskimi uradniki pravo-
sodna uprava, ki bi morala biti vzor
pravičnosti in nepristranosti.

Vzroki teh imenovanj so bili v
prvi vrsti politični. Konjiško okrajno
sodišče se naj popolnoma ponemči. K
nemškemu sodniku Rogerju in nem-
škemu okr. sodniku Doleschelu (alias
Doležalu) je prišel še sedaj Nemec Dev,
a to v okraju, ki šteje 93.2% Sloven-
cev in le 6.8% Nemcev. Ponemčevanje
pri tem sodišču se mora prav posebno
ožigosati. Veljavnih predpisov o rabi
jezikov pri sodnijah ne upošteva nikdo,
rabi se samo nemške tiskovine, pi-
šejo se o prošnjah, tožbah, izjavah in
rekurzih slovenskih strank, če pridejo
te brez slovenskega odvetnika k sod-
niji, zmiraj le nemški zapisniki, bodisi
že v civilnih ali kazenskih zadevah.

Tako postopanje ni le nevarno za
pravosodje samo, ker ljudstvo zgubi
vanj vse zaupanje, temveč je direkten
škandal, to tembolj, ker se vrši z ved-
nostjo in voljo sodne uprave. Dokazu-
jejo ga pa mnogoštevilne pritožbe o
preziranju slovenščine pri konjiškem
okr. sodišču, ki so ostale doslej vse
nerešene.

Podpisani stavimo torej na Vašo
ekscelenco sledeča vprašanja:

1. Ali hoče Vaša ekscelenca vpli-
vati na to, da prideta pri sodniških
vprašanjih in pri sestavi terno-pred-
logov pri višjem deželnem sodišču v
Gradcu vpoštev samo službena doba in
zmožnost, ne pa protekcija in narod-
nost prosilcev?

2. Ali hoče Vaša ekscelenca vpli-

vati na to, da se drži okr. sodišče v
Konjicah in druge sodnije na Štajer-
skem, ki v jezikovnem oziru enako ne-
postavno postopajo, same veljavnih po-
stav in odredb, katerih poklicane ču-
varice morajo vendar biti?

Na Dunaju, 27. okt. 1909.

Fr. Roblek,

V. Ježovnik, dr. M. Ploj in tt.

O naši bodočnosti.

Klerikalizem ni prišel nikdar z
velikimi idejami, ki bi unemale člo-
veštvo ter ga vrgle na nova polja
socijalnega ali gospodarskega življenja.
Vsi veliki preobrati v človeški družbi
so bili povzročeni od ljudi, ki so stali
izven konservativne in na duševni
revščini trpeče cerkve. Samo tedaj, ko
je mogočni napredni val že prodrl v
maso ljudstva, se je prebudila za obstoj
se boječa duhovščina iz letargije. Toda
bilo je prepozno; ljudstvo se ni več
zmenilo za grmečo mater, katero je
neposlušni otrok potisnil v kot. Toda
komaj je mamica zapazila, da je otrok
pozabil nanjo, ker je zaposlen z reor-
ganizacijo svojega bodočega življenja,
je amaknila tiho in neopaženo zopet
na prosto. Najprej se niti ni hotela
ozreti na početje svojega otroka, potem
ga je začela hvaliti, nazadnje pa mu
je celo prednjačila z vzgledi, kako naj
stori, da boče bolj — napredno. In
otrok — kdo zameri otroku! — je zopet
poljubil mamico in zgodilo se je, kar
se je moralo zgoditi: ona je **zopet
zavladala** nad njim — nad na-
rodom in to tembolj, ker se je ljudstvo
začutilo srečno z novim načinom živ-
ljenja, ki je ustrezalo njegovi želji po
napredku. Mamica pa se je sladko na-
smejala in dejala je svojemu otroku
dan na dan, zjutraj, opoldne in zvečer:
Vidiš, dete! kdo te je spravil na to
pot, kdo ti prinaša pravo srečo? Jaz
— mati cerkev.

Nekaj primerov! V času absolu-
tizma je bila cerkev največja sovraž-
nica demokracije, danes pa, ko so te
ideje zmagale in proniknile v zadnjo
vaško kočo, danes se cerkev vzbne

kakor ranjen tur, če se ji predbaciva
absolutizem.

Največji sovražniki splošne in jed-
nake volilne pravice se moramo danes
zahvaliti, da se je ista dosegla.

Največji sovražniki ljudske stranke
izobrazbe so danes njeni najbolj vneti
zagovorniki. Časopisje se je preklinjalo
po vseh paragrafih rimskih postav,
danes blagoslovlja papež klerikalne
uradnike.

Najlepši dokaz pa nam daje Fran-
coska, ker so nam še v spominu veli-
kanski napor, s katerimi se je trudila
cerkev, da prepreči ločitev od države
in ustanovitve svobodne šole. V teh
bojih je napela vsako mišico, toda čez
njeno glavo je šlo ljudstvo na dnevni
red. Danes pa že pravi ta lisica, da ji
je popolna neutralnost šole v verskem
oziru ljuba in da je njen — **lastni
cilj**.

Toda francoskega ljudstva ne bo
več zaslužila. To ljudstvo že ima
svetlo vodilno solnce, katero bo vedno
in vsikdar razpršilo klerikalno temo; to
ljudstvo že ima svojo — **izobrazbo**.

Božji mlini na Slovenskem meljejo
sicer bolj počasi, a nič manj sigurno.
Jasnega lica gledam v bodočnost in
lahen smehljaj zaigra okrog mojih ust
če čitam: klerikalci so tamintam usta-
novili izobraževalno društvo. Prisotnih
je bilo nad 100 ljudi. Tedaj gledam v
duhu Sv. Alfonza Lignorija, ki sklepa
roke v nebesih in ihti z boleznim
glasom: Gospoda, kaj delate! Liberalci
so začeli kopati jamo na eni, vi jim
pa pomagajte na drugi strani. Zid je
vedno tanjši, in ko se zruši, se zruši
— politični Rim. K.

Politična kronika.

v Izjava Slovenske jednote. „Slov.
jednota“ je izdala o svoji petkovi seji
slededeči uradni komunike: Sl. jedn. se
je danes posvetovala o položaju, ki je
nastal vsled audijence njegove eksce-
lence ministra dr. Dulemba. Izjava nje-
gov. Veličanstva cesarja, da on ne bi
dovolil protislov. politike, se je vzela
z zahvalo na znanje. Istočasno pa se

LISTEK.

Orlov in njegova žena.

Ruski pisal Maksim Gorki.
Preložil Fedor Gradišnik.
(Dalje.)

Čim bližje je prihajal večer, tem
bolj razburjen je postajal. Še večkrat
je govoril o svojem namenu, da se
hoče napiti. Vedel je le predobro, kako
jo take besede bole in videl je, kako
je hodila trdovratno molčeča, mrzel
sijaj v rujavih očeh, pripravljena na
boj po kleti sem in tja in kako je po-
stajala vedno besnejša.

Zvečer je potem Senka Čišik,
oznanjevalec njune nesreče, lahko po-
ročal stanovanca na dvorišču o novi
„vojski“ pri Orlovih.

Potem ko je Griška svojo ženo
do dobrega pretepel, je izginil po na-

vadi za celo noč in včasih ga še v ne-
deljo ni bilo domov. Zdelan in zamazan,
s krvavimi očmi, se je slednjič vrnil.
Mortija ga je molče sprejela, z resnim
obrazom, a polnim skrivnega usmi-
ljenja. Vedela je, da v takem položaju
najraje izpije zopet kak požirek in
pripravila je že steklenico žganja zanj.

„Natoči mi ga kozarček“, je prosil
s hripavim glasom, izpraznil dva, tri
kozarce in se vsedel nato k delu.

Ves dan se je potem kesal, včasih
tako zelo, da ni mogel več zdržati in
je vrgel delo v stran ter preklinjajoč
dirjal po sobi ali pa se premetaval po
postelji. Mortija ga je pustila pri miru,
potem sta se zopet spravila.

V prvih časih je bilo v tej spravi
nekaj nežnega, sladkega, sčasoma pa
se je vse to porazgubilo in spravila
sta se jednostavno le zato, ker jima
je bilo vendar nemogoče, pet dni —

do prihodnje sobote — molčati.

„Ti se boš popolnoma uničil z
žganjem“, je vzdihovala Mortija.

„To je že mogoče“, ji je pritrdil
Griška in izpljunil — z izrazom člo-
veka, ki mu je popolnoma vseeno, če
se uniči ali ne. „In ti boš šla proč od
mene“ . . . je pristavil navadno, spo-
polnujoč sliko bodočnosti ter ji vpra-
šujoče pogledal v oči.

Nekaj časa sem je pričela pri teh
besedah povešati oči, česar popreje ni
storila. Griška je preteče nagrbnil
čelo, če je to zapazil, in skrivaj škripal
z zobmi. V resnici pa je skušala Mor-
tija še sedaj na vse načine pridobiti
si zopet njegovo srce. Hodila je k
raznim prerokinjam in čarovnicam in
prinašala je od njih vsakovrstne čudo-
delne korenine in čarobno kamenje.
Ko vse to ni nič pomagalo, je plačala
mašo na čast sv. Bonifacija, zaščitniku

zoper pijanost; med celo mašo, je kle-
čala v nekem cerkvenem kotu in bridko
jokala, molčč s tresočimi se ustnami
brezbredno molitev.

Vedno gosteje in gosteje pa se je
je pollašalo napram Griški mrzlo ču-
stvo sovražstva, ki je vzbujalo v njeni
duši temne misli. Vedno manj se ji je
smilil ta človek, ki je pred tremi leti
tako obogatil njeno življenje s svojim
veselim smehljanjem, s svojo ljubezni-
vostjo in s svojimi zaljubljenimi go-
vori . . .

Tako sta živela ta dva človeka,
ki v dnu svojega srca nikakor nista
bila hudobna, od enega dneva do dru-
zega, pričakujoča nekaj izrednega, kar
bi slednjič uničilo to grozno in ne-
smiselno življenje.

(Dalje prih.)

je izreklo globoko obžalovanje nad enostranskim in neresničnim obveščanjem krone od vlade, ker si moremo le tako razlagati izjavo cesarjevo, da sedanja vlada ne dela protislovanske politike in da vodi svoje posle pravilno in nepristransko. Pri tem se je opozorilo na vse Slovanom sovražne čine sedanje vlade: na javne in tajne poštno odloke, na krivična imenovanja pri vodilnih mestih podržavljenih železnic, na sistematično ponemčevanje pri imenovanju uradnikov na Južnem Štajerkem in Koroškem in na ponemčujoče delovanje drž. železnic na severu in jugu monarhije, na dunajske izgrede in sankcije nemških jezikovnih obrambnih zakonov, na koncesijo bosanske agrarne banke, na uradniška imenovanja sploh, kakor so se upeljala na zahtevo nemšk. ministra rojaka in nemških uradnih svetov, na jezikovni in okrožni zakon — sploh na vse, kar je prisililo, češka ministra, da sta izstopila iz ministerstva. Izreklo se je najgloblje obžalovanje, da se izrablja avtoriteto krone za utrjevanje stališča sedanje vlade in za tendenciozni upliv na sklepe političnih strank. Izreklo se je to obžalovanje ne le iz oziroma na ustavo temveč predvsem zaradi tega, ker trpi avtoriteta krone, katero bi se moralo iz oziroma na državo varovati, v očeh slovanskega prebivalstva, ki je vsled omenjenih vladnih činov itak že do skrajnosti razburjeno.

v. Rekonstrukcija kabineta. Stapinjskijev pritisk v Poljskem kolu je rodil že svoj sad: kolo je spremenilo smer svojih pogajanj in se bode ta teden trudilo doseči rekonstrukcijo kabineta. O spremembi vladnega sistema se sedaj več ne govori... Kršč. socialci izjavljajo, da bi bili za rekonstrukcijo, toda samo v taki obliki, ki bi ne „poniževala“ nemških naprednjakov. In krogov čeških poslancev se sliši, da bi bili v slučaju rekonstrukcije pripravljeni dovoliti vladi začasni proračun, rekrute, nove davke (!) in trgovinske pogodbe; morali bi pa Slovani dobiti v takem slučaju 6 ministrov in sicer Čehi 3, Poljaki 2 in Jugoslovani 1 portfelj. Jutri se prično posvetovanja znova in sicer se posvetujejo nemški naprednjaki in kršč. socialci z Bienenrthom in Glombinjskim.

v Slovanski blok. Nekateri politiki sklepajo iz postopanja posl. Stapinjskega v Poljskem kolu, da ni več daleč čas, ko se bode kolo razbilo in ustvaril slovanski blok v avstrijskem državnem zboru. Kriza v Poljskem kolu je za sedaj vsled spretne nastopa načelnika Glombinjskega sicer odgodena, a ne da se nikakor več preprečiti. Dosega velikega slovanskega bloka, ki bi štel nad poldrug sto članov, bi bila krona prizadevanja za združitvijo slovanskih strank v Avstriji.

v Prva bitka med Justhom in Kossuthom se je vršila minulo soboto v ogrskem državnem zboru. Justh je bil sicer poražen, ker je bil izvoljen za predsednika zbornice košutijaneč Gál, ali za njega je glasovalo 157 poslancev, kar pomenja lep uspeh. Gál je dobil 84 glasov Kossuthove stranke, 80 astavne stranke, 29 klerikalne in 8 raznih malih frakcij, skupaj torej 201 glas, dočim je za Justha glasovalo 120 njegovih pristašev, 30 opozicijonalcev na levi 2 madžarska in 5 srbskih radikalcev, skupaj torej 157 glasov. Hrvati, katerih je 26, so oddali prazne glasovnice, narodnostne stranke (Slovaki, Rumuni in Srbi) pa se volitve sploh niso udeležili. Ako bi to storile, bi bila izvolitev Gálova zelo dvomljiva. Košutijanci imajo torej večino — ki je pa zelo majhna in jo lahko spravijo Hrvati ter narodnostni poslanci takoj v nevarnost. Pri volitvah podpredsednikov je došel drugi kandidat Kossuthove

skupine celo že v ožjo volitev z jednim Justhovem. Od 376 oddanih glasov sta namreč dobila košutijanca Nagy in Rakovszky 195 oz. 183 Justhovca Batyany in Merey pa po 152 glasov; potrebna je bila torej ožja volitev, šele v kateri je bil izvoljen Rakovsky. Kossuthova skupina prevzeme vladno, ali jasno je da s tako močno opozicijo ne ne bode mogla shajati in bodo potrebne nove volitve.

„Hrvatska Narodna Zajednica“ in Muslimani v Bosni in Hercegovini. Zadržna št. „Hrvatske zajednice“, glasila dr. Mandića, govori v uvodnem članku „Mi in Muslimani“ o razmerju neklerikalnih bosanskih Hrvatov nasproti Muslimanom. Izjavlja, da so njih simpatije na strani naprednih Muslimanov, kojih glasilo je „Muslimanska Svijest“, in to zato, ker so v tej stranki, četudi je danes še med Muslimani v manjšini, Hrvati ki se javno kot taki priznavajo, dalje pa je v tem taboru elita muslimanske inteligence, ki je naravni voditelj naroda. Da „Hrv. Nar. Zaj.“ ne more biti na strani reakcionarne muslimanske stranke, koje glasilo je „Musavat“, je jasno, ker ta stranka odločno nasprotuje hrv. državnemu pravu, t. j. združitvi Bosne in Hercegovine z drugimi hrvatskimi deželami v edinstveno državo, ravnopravno Avstriji in Ogrski (trijalizem), nasprotuje torej temeljnemu načelu hrv. nar. programa.

Dnevna kronika.

v Mednarodni socijalistični kongres se vrši l. 1910. v Kodanju na Danskem.

v Aji poljski ali ruski jezik? Dne 9. prošlega meseca so imeli moravsko-češki učitelji srednjih šol svoj shod v Brnu. Po referatih so sklenili, da bi se naj na moravskih čeških srednjih šolah uvedel obvezen pouk v poljščini. Predlog pa ni bil ednoglasno prodrl. Manjšina (čudno!) je namreč bila za to da bi se uvedel ruski jezik. Odločiti ima seja centralnega društva.

v Proti naglušnosti. Zadnje čase uporabljajo za ozdravljenje naglušnosti fibrolysin, ki ima to lastnost, da mehča in odluča brazgotine. Naglušnost je namreč največkrat posledica zabrazgotenja. Fibrolysin se uštrkne pri ušesu pod kožo. Dr. Erbstein v Petrogradu poroča o 14 slučajih, kjer je on bolnike tako zdravil. 6 naglušnih ki so trpeli radi kroničnega katara v srednjem ušesu, je ozdravil do dobra. Od 4 nadaljnjih so postali boljši pri isti bolezni, ki pa niso imeli brazgotin na bobnični mreni, sta postala dva zdrava. Nobenemu se ni uštrkavalo več kot dvajset krat, pa tudi nobeden ni čutil nikakih drugih posledic, le dva sta trdila, da jih je na dan injekcij bolela glava.

v Volitev odbora hrvatskega akademičnega podpornega društva na zagrebškem vseučilišču se je vršila v četrtek 11. t. m. Prodrla je kompromisna kandidatna lista naprednih, frankovskih in starčevićanskih akademikov z 176 glasovi proti listi klerikalnih dijakov, ki je dobila 42 glasov. (z bogoslovci vred). Klerikalci so šli v boj pod geslom: U ime Boga, a tko je protiv nas, ta je protiv Boga! No torej!

v Raba rodbinskih imen. Mnogokrat se zgodi, da se kaka ženska, ki ima kako obrt ali trgovino, omoži, a vkljub temu pa vodi svojo obrt ali trgovino pod svojim prejšnjim rodbinskim imenom. Zato je izdalo zdaj trgovinsko ministerstvo odlok, v katerem se v smislu § 92. splošnega državlanskega zakonika izreka, da je ta praksa protipostavna in da ni nobena omožena imejteljica take obrti ali trgovine upravičena, se posluževati takega drugega imena, odn. priimka kakor onega, ki ga je dobila po možu. Iz praktičnih vzrokov trpijo pač še oblasti prakso, da se sme poleg tega imena še pridjati „rojena N. N.“

v Orožne vaje pri domobrancih. Domobranksko ministerstvo je z oziroma na orožne vaje v l. 1910 med drugim odredilo, da se neaktivno moštvo 11. in 12. službenega leta, v kolikor nima nadomestiti kake prejšnje orožne vaje, ne sme vpoklicati k vajam; dalje pa se imajo vsi, ki morajo še leta 1910.

opraviti kako orožno vajo, vpoklicati bodisi od srede junija do srede julija (1. perijoda), bodisi od srede avgusta do srede septembra (2. perijoda). Vsak si lahko izbere perijodo, ki mu je ugodna z ozirom na njegove gospodarske razmere.

v Nov srbski list v Mostaru. Srbi dr. Ljubomir Peleš, Ljubomir Oborina in Dušan G. ković ustanove v Mostaru nov list „Rad“. Program listu bo: zedinjenje s Hrvatsko in sloga s Hrvati.

„Hrvatski demokrat“. Pod tem naslovom prične s 1. dec. v Zagrebu izhajati politični mesečnik, ki se bo v glavnem bavil z madžarizacijo na Hrvatskem. Cena posameznemu zvezku 50 vin brez poštne.

v Povišanje tarifov na južni železnici. Lokalni tarif za blago je potrdilo železniško ministerstvo. Tarif velja za celo mrežo južne železnice na Avstrijskem in Ogrskem in se bode kmalu objavil.

v Nesreča na morju. Včeraj 14. tm. zjutraj je trčil angleški parnik „Onda“ blizu Singapore ob poštni parnik „Laseyne“, namenjen v Singapore. Slednji je jel v par minutah toniti. „Onda“ je rešil 61 oseb in se vrnil v Singapore. Utonilo je 7 evropskih častnikov, ter 88 pasažirjev domačinov.

v Pisateljica grofica Klinckowström je v Monakovem umrla. Rojena je bila l. 1850. Spisala je celo vrsto romanov.

v Velika nesreča v rudniku. V rudniku St. Paul Coal kompanije v državi Illinois se je zgodila silna eksplozija. Po izjavah rudniških uradnikov je zasutih 400 rudarjev. Rudnik je v plamenih. Včeraj so izkopali šele 12 trupel. Večina delavcev je Avstijcev in Italjanov.

v „Veleizdajski“ denar. V petek popoldne je vdrla policija v Zagreb v uredniške prostore „Pokreta“ in „Srbobrana“ ter izvršila hišno preiskavo, češ da uredništvi nabirata prispevke za srbske „veleizdajalce“. Pri „Pokretu“ so konfiscirali 31 K, pri „Srbobranu“ pa 500 K. A ta denar niti ni bil nabran za „veleizdajnike“, ampak kot odškodnina s strani somišljenikov za neprestane zaplembe teh listov.

v Steinhilova — oproščena. Senzacionalna pariška pravda, ki jej je bila zadnja leta jednaka samo Dreifusova, se je v nedeljo ob 2. uri zjutraj završila. Steinhilovi je predsednik sodišča naznanil oprostitev, za katero so glasovali porotniki z 9 proti 3 glasovi. Po proglasitvi sodnega zaključka so se začele burne demonstracije, deloma za deloma proti obtoženi. Glasili so se klici: „To je smrt justice, ni več sodnikov na Francoskem“ — in drugi.

Štajerske novice.

v Mladinski shod v Župelevcu. Včeraj se je vršil prvi naravnost veličasten mladinski shod v Posavju. Prihiteli so iz Bizeljskega, Kapel in Dobove vrli kmečki mladeniči in mladenke, da slišijo, kaj namerava doseči Zveza slov. napredne mladine. Veliki Janežičevi prostori v Župelevcu so bili natlačeno polni; poleg mladine so došli namreč tudi mnogi stariši in drugi somišljeniki, da izrazijo svoje zanimanje in veselje nad novo organizacijo. Shoda se je udeležilo vsega skupaj do 300 ljudi, nad dve tretjini mladine. V predsedstvo sta bila izvoljena g. nadučitelj iz Kapel, Jos. Pečnik in mladenič Ivan Toporišič iz Dobove; zapisnikar je bil mladenič Strahovnik iz Dobove. Prvi je povzel besedo urednik Janko Lešničar, ki je prihitel na shod iz Celja, in razložil v enournem navdušujočem govoru delo in cilje Zveze slov. napr. mladine. Povdarjal je še posebej, da je dolžnost zavednih kmečkih starišev, da tudi sami navajajo mladino k pristopu v to organizacijo, katera bode v odlični meri gojila stanovsko in narodno vzgojo naše kmečke mladine. Govor so zborovalci sprejeli z velikanskim navdušenjem; kako je šla fantom in dekletom misel naše napredne mladinske organizacije do srca, je pokazala cela

vrsta govorov in napitnic fantov iz posameznih vasi. Človek je moral biti ponosen in vesel, ko je gledal to mladino, ki se je na klic tovarišev in tovarišic iz Savinske doline tako čvrsto oklenila naše slovensko-napredne zastave! Kvišku srca — in na delo! Mogočno vojsko mladih čvrstih sil budimo — vsi napredno misleči krogi, podpirajte nas pri tem delu! G. naduč. Pečnik je v lepih besedah razložil fantom, kako in zakaj se imajo posluževati ljudskih knjižnic, ter jih navduševal za izobraževalno delo sploh. V pripravljalni odbor za krajevno organizacijo so bili izvoljeni tt. Blažević Janez (Kapele) za predsednika, Ivan Toporišič (Dobova) za tajnika in Škof Karl (Sušica) za blagajnika; tt. Rožman Franc (Gregovci), Požar Vinko (Kapele) in Zajc Ivan (Dobova) za odbornike. Dekleta, katerih je bilo tudi lepo število navzočih, bodo svoje zastopnice še le pozneje imenovali. V prijateljskem pogovoru in s petjem narodnih koračnic ter pesmi se je končal shod — ki je bil najlepši in najtočnejši odgovor na ostudno obrekovanje, katerega si je privoščil zadnji teden o Z. S. N. M. od duhovniške roke pisani „Slovenski Gospodar“. Gospodo v Mariboru obhaja strah pred nami — zato se brani z orožjem, ki je vredno njene srčne vzgoje in njenih političnih ciljev.

v „Vražja misel“. Sinoči se je na našem odru v celjskem Narodnem domu pojavila prvič „Vražja misel“. Igra je nemškega porekla in obravnava zakon, o katerem se ne ve, jeli sploh zakon ali ne. Snov ji je vzeta iz velikomestnega življenja in povsem banalna, obrabljena. Cela igra je brez prave vsebine, je pravzaprav le množina hitro se menjajočih slučajev in pripetljajev, ki se vršijo z velikansko naglico in so preračunani le za hipni efekt na gledalce. S tega stališča je seveda tudi igra bila pisana in reči se mora, da zna pisatelj držati na ta način gledalce prav dobro v šahu, seveda če so igralci tu, ki posamezne tipe dobro pogodijo. To se je včeraj našim vrlim diletantom v polni meri posrečilo. Slanina žena Friderika se „pozna“ s pl. Visecem, čemur pride Slana na sled. Kar nenadoma, tako rekoč brez vzroka odpotuje vsa rodovina v Hamburg. — Slanin stričnik Slun, medicinec višjih semestrov, se pripravlja na izpite in njemu preda Slana ključ in oblast v hiši. Mesto študija nastopi doba lahkoživja. Z besedo in dejanjem podpira sluga Vrana svojega novega gospodarja. Slun mora plačati neke dolgove in da zamore to, da vse sobe v najem za kratek čas, kajti v treh mescih se ima vrniti stric. V stanovanje pridejo komponist Šibica, rentje Ljubin, Snober in subreta Oritanska. Nekateri so mu morali plačati naprej, z drugimi, ki so mu bili bolj po godu, je imel potrpljenje. Razmerje med vsemi je postalo tako zavozlašano, da se slednjič ni vedelo kako in kaj. — Nenadoma pa se vrne Slana, ubogi Slun je brez pomoči, ker izve in vidi stric, kako so se slavile orgije v njegovi odsotnosti. — Glavnih ulog je bilo pet in te so zavzemale igrino vsebino tako popolno, da se druge nikakor niso mogle uveljaviti, ker so bile preneznatne, dasi sicer v priznane dobrih rokah. Če bi me kdo vprašal, kdo je najbolj igral, bi mu ne vedel odgovora: Dejstvo je, da so se Oritanska (ga dr. Kukovčeva), Adebort Ljubin (g. Salmič), in Vrana (g. Terček) prekašali od prizora do prizora. Bila je Oritanska subreta čisto svoje vrste. Vse je občudovalo njen graciozni nastop, njeno večšo igro in česar ne smem pozabiti omeniti, ustvarila je na našem odru docela nov tip subrete. Do sedaj smo mislili, da mora biti subreta razposajena, lahkoživa in — da

se tako izrazim — podivjana osebnost. Gospa dr. Kukovčeva nam je pokazala, da tega nikakor ni treba, pač pa da se taka uloga lahko dostojno izvede in s tem bolj vpliva. Zdelo bi se, kakor da je uprizoriteljica bila nekoč preveč rezervirana, kar je pa zopet moralo biti, ako je hotela kavalirja Ljubina držati na uzdici. Rentir Ljubič je bil v pravih rokah (g. Salmič). Lahkoživec skoz in skoz, blagodušen, razsipen po svojih močeh, zviti lisjak, ki vara svojo ženo, kadar more, pri tem se pa čuti užaljenega in uničenega, ko izve, da tudi ona ni — „kakor bi morala biti“. G. Salmič je kakor vedno, svojo ulogo izborna doigral; nikjer ni bilo opaziti opešanosti, ki se proti koncu rada pojavi tudi pri priznanih igralcih, nasprotno, g. Salmič je postajal z igro vedno močnejši in ga je slednjič uloga tako obyladala, da je sem ter tje zgrabil morda za kako pointo, katero je večkrat celo preveč izrazito prikazal. Sluga Vrana (g. Terček) je bil pravi pravcati lakaj. Dobro rejen, zanikern in lahkoživ lenuh, ki je delal čast lakajski tradiciji. Dobro živeti na troške drugih in nič delati, to je lepo. Povsod ve pomagati, v zadregi ni nikoli brez sveta. Njegove kretnje, način govora, vsa mimika je bila izborna. Za trenutek je človek res mislil, da vidi livranega slugo, izlasti ko sta pila z bogo- in svetožalnimi komponistom Šibico (g. Rotter) šampanjec. G. Rotter nam je kot izvrsten mimik pokazal, kaj napravi iz človeka muzika. Uniči ga, stori nervoznega, da ga trga nekaj, kot bi ga trlo, da se zviija, kot bi mu telo spreletaval električni tok. Revez Šibica trpi na nečem neznanem, najbrže na kaki duhoviti muzikalni ideji, ki se še ni preobrazila v opus. Ta mu ne da mira ne pokoja; pada mu ga šele šampanjec. In brezbrizni medicinec Sln? Gotova bo, če bo šlo z proučevanjem medicine tako naprej, študiral še 20 semestrov. Mladega moža, ki je ključni dobil oblast nad stričevo hišo, je prav dobro podal g. Meglič. Vloge Slanina (g. ar. Kalan), Friderikina (gca Anka Vrečerjeva), Emina (gca Marta Hrašovčeva), Snobrova (g. Vargazon), Veronika (g. dr. Kalanova), Evina (g. Melanija Sernečeva), pl. Visca (g. Zepič), Majerjeve (gca Angela Pust), Popova (g. Perc), eksekutorjeva (g. Konjicija) pismonošina (g. Perc) so deloma nepotrebne, izlasti nekatere na koncu imenovanih, deloma pa stojijo bolj v ozadju. Izvedene so pa bile splošno dobro in to ne morda samo slučajno, kar bi se lahko pripetilo, ampak videlo se je, da igralci in igralke delajo z voljo, da hočejo nekaj nuditi. Nedyomno se opazuje pri naših diletantih velik napredek, ki nam obeta, da se bodo čutile naše moči, ki smo jih večeraj na odru videli, obvezane, nastopiti tudi v bodoče! To pa bo moralo kmalu zopet biti, in — želimo, da nastopijo vsi imenovani. Pohvalno moramo tudi omeniti salonsko godbo, ki se naj pridrži za bodoče, ker bo tvorila močno privlačno silo. — Čujemo, da pridejo v kratkem na naš oder „Legijonarji“ in „Rokovnjači“.

o Izvanredni občni zbor zveznih podjetij v Celju. Zveza slov. posojilnic kot lastnica tiskarne in trgovine s papirjem v Celju ima izvanredni občni zbor v četrtek 18. t. m. ob 2. uri popoldne v Celju v posvetovalni dvorani posojilnice v Celju. Na dnevnem redu je odobritev bilance.

o „Najaktualnejši“ slovenski dnevnik je vsekakor — vsaj po lastnem zatrjevanju — ljubljanski „Slovenec“. Dne 22. okt. t. l. smo imeli mi v rubriki „po svetu“ notico o Štefanu Korenu, ki je v Zagrebu umrl in zapustil tamošnji cerkvi sv. Petra 30000 K. To notico je prinesel „Slo-

venec“ srečno dne 13. tm. med dnevnimi novicami. — Dne 13. tm. ima „Slovenec“ iz Zagreba sledečo „velezanimivo“ brzojavko: „Danes se je izvedelo, koliko je stal proces zoper Srbe. Stal je vsega skup 342.719 K. Samo za stenografe je šlo 60.000 K. Nastić je dobil kot pričinno skupno 15.000 K.“ Mi smo pa imeli v „Nar. Dn.“ z dne 6. tm., torej en teden poprej, sledečo notico v „Dnevni kroniki“: „Stroški veleizdajskega procesa znašajo do konca oktobra 342.719 K 29 v. Sam Nastić je pobral 15.000 K, tisk stenografskega zapisnika pa tudi stane krog 60000 K.“ — Vraga, pa naj še kdo reče, da niso pri „Slovenecu“ aktualni. — Dne 13. tm. smo imeli med „Primorskimi novicami“ vest o podčastniku Zaveršniku v Puli, ki je v javni hiši zabodel v prepiru slikarja Logerja. „Najaktualnejši“ slov. dnevnik ima to vest sicer tudi isti dan, pa kot najnovejšo med — brzojavkami. Enako tudi vest o zopetni otvoritvi Ferrerjevih šol na Španskem, ki jo imamo mi v političnem pregledu, „najbolj informirani“ slov. list pa med — brzojavkami. — Najaktualnejša pa je vsekakor vest „Slovenca“ z dne 13. tm., da bo v ljubljanskem „Unionu“ dne 16. tm. „veliko ljudsko predavanje v spomin stoletnice bitke pod Grunwaldom.“ — Smola je samo to, da letos ni ne stoniti petstoletnice bitke pri Grunwaldu; „vseslovenski“ politik dr. Brejc se je s „Slovencem“ vred nekoliko zmotil. Vsevednemu „Slovenecu“ pripočamo, da si prečita zasmehljive opazke v poljski reviji „Swiat slowianski“ o njegovi ignoranci. Na istem vseslovenskem shodu, ki se je vršil baje tudi v spomin bitke pri Grunwaldu, niso vedeli datuma te bitke!

o Zadrudni zakon na vidiku. Iz najzanesljivejšega vira izvemo, da je glede spremembe zadrudnega zakona pričakovati odločitev, brž ko se začne redno delovanje državnega zbora. — Vlada je pripravljena opustiti nekatere prestroke določbe prvotnega načrta, na drugi strani so pa zastopniki zadrudništva izjavili, da se ne bodo upirali določbam novega zakona glede glasovalne pravice članov zadrug. Dovoljeno bode sicer, da bode posamezni član zadrug smel imeti gotovo število zadrudnih deležev in jednako število glasov. Popolnoma je pa izključeno, da bi smela katera posojilnica imeti več vrst zadrudnih deležev, tako da bi le imetniki velikih deležev imeli pravico glasovanja na občnem zboru. Akoravno odobravamo, da se bode onemogočilo, da bi v bodoče eden ali dva gospoda razpolagala na občnih zboreh čez absolutno večino, dočim desetstisoči, ki jamčijo neomejeno, ne pridejo do besede, vendar treba velike previdnosti, da ne doživimo neprijetnih presenečenj. Zato opominjamo k največji paznosti, da nas važni trenutek ne najde nepripravljenih.

o Nov slovenski odvetnik v Ormožu. Kakor čujemo, se naseli v Ormožu kot odvetnik starosta celjskega Sokola g. dr. Gvidon Sernec iz Celja, sin odvetnika dr. Josipa Serneca. Prevzame pisarniške prostore umrlega odvetnika g. dr. Omuleca. Čaka ga mnogo dela tudi kot politika v narodnem in vsakem oziru.

o Med Ornirove častilce je šel za župnikom Merkušem tudi župnik in dež. posl. Ozmec. „Štajerc“ ponosno pripoveduje, da je na nekem sestanku glede melioracijskih del na Dravskem polju branil župnik Ozmec Orniga pred napadi zavednega narodnjaka iz Ptujске gore g. Kupčiča. „Štajerc“ poroča, da je g. Ozmec hvaležno priznal Ornigovo delo in da se mora imeti z npanje do njega. Brez nadaljnjega komentarja! Pričakujemo samo, kako ga

bodo mariborski listi zagovarjali. Najbrž tako, da smo — mi krivi tega, milo povedano, političnega škandala!

o Iz notarskih krogov. Pravosodni minister je premestil notarje: dr. Fr. Geymayerja iz Radgone v Feldbach, dr. Alberta Beera iz Arveža v Radgono in dr. Karla Kindla iz Mautern v Arvež.

o Poštna vest. — Pri poštne uradu pri Gornji Sv. Kungoti je raznašanje pošte po vaseh sedaj tako na novo urejeno, da se dostavljajo pisma tudi pri hiši župana Hladeta pri Sv. Križu in v Baberlhofu pri Sv. Jurju na Pesnici.

o Ljubezniv celjski policaj. — V noči od sobote na nedeljo so peli neki fantje iz Gaberja proti domu. V mestu so imeli najbrž kak nastop s policijo, ker je do maksimiljanske cerkve priletel za njimi nek dolgi policaj in udaril s sabljo železničarja Jos. Gorjanca tako, da mu je presekao lice od ust do ušes. Gorjanca so morali odpeljati v bolnišnico. Nastane sedaj vprašanje, kaj ima policaj iskati izven mestnega ozemlja? In ali je imel zadosten povod, za tako težko rano, ki lahko Gorjanca na kak način pohabi za zmiraj? Ali je bilo to le maščevanje nad slovenskimi fanti iz Gaberja? Zopet vzrok več za našo zahtevo po podražavljenju celjske policije. Te razmere gotovo nimajo para v Avstriji.

o Novi tarifi Južne železnice. — Predvčerašnjim je bilo ravnateljstvo Južne železnice obveščeno, da je železniško ministerstvo dovolilo nove višje tarife za tovarni promet. Več o tem jutri.

o Zavarovanje privatnih uradnikov. Politična oblast je odločila, da diurnisti, ki samo prepisujejo, niso podvrženi zavarovanju privatnih uradnikov.

o Šolar je izginil. Franc Obran, učenec 2. razreda ptujske okol. šole, se je oddaljil 11. t. m. od doma, Obranovi stannjejo v Kanižkem predmestju 86, in se ni več vrnil. Franc Obran je 8 let star, govori samo slovenski, ima rujave lase, zelenkast klobuk, dobre čevljičke, rudečepisano srajco in predpasnik. Kdor dečka zaloti, ga naj vrne starišem ali pa ptujskemu magistratu.

o Samomor blaznega. Dne 11. t. m. ob petih popoldan, si je prerezal 66 let stari Franc Kosjek od Sv. Petra pod Sv. Gorami, ki je bil zadnje čase v ptujski hiralnici, z britvijo žile na vratu in je izkrvavel. Našli so ga mrtvega v hiralnični celici, kamor se začasno spravili one, pri katerih se je pojavila hipna divjost.

o Železniškega shoda v Hartbergu, ki se je vršil večeraj v prilog gradnji železnice Gleisdorf-Hartberg, se je udeležilo nad 4 tisoč ljudi. Navzočih je bilo 9 poslancev, naprednih, socialističnih in klerikalnih. Tako delajo Nemci za skupne gospodarske zadeve, mariborsko škofovo časopisje pa o enakih ravno sedaj tako zelo potrebnih prireditvah na Sp. Štajerju niti noče pisati!

o 140 kron je ukradel 17 letni hlapec Andrej Greifoner doma iz Sp. Veličine, svojemu gospodarju Iv. Flucherju v Ploderšnici (občina Sv. Jakob v Slov. Gor.). Obsojen je na 6 mesecev težke ječe.

o Razvanje. O nadučitelju Atzlerju piše Marburgerica, da je bil od leta 1894 do 1897 član in tajnik Ciril-Metodove podružnice v Marenberku, ob enem pa član Schulvereina, od katerega je dobil podporo.

o V Mariboru je umrl 12. t. m. vpokojeni inženier juž. žel. J. Egel v 75. letu starosti.

o Pri Sv. Petru niže Maribora so našli v Dravi žensko truplo, ki je imela na vratu tudi rano. Komisija je konstatirala, da je smrt nastopila šele

v vodi. Sodi se, da je samomor. Identitete se ni dognalo. Ženska je stara kakih 55 let in je 161 cm visoka, precej močna, okroglega obraza.

o Sv. Lenart v Slov. Gor. Blizu Gočove so našli v Pesnici pri mlinu posestnika Rajšpa truplo kakih 20 do 24 let starega moškega srednje velikosti. Sodi se, da je iz delavskega stanu. Identiteta se ni mogla dognati.

o Veliko veselico v Skalni kleti priredi v nedeljo, dne 21. novembra 1909 tamburaški in pevski zbor Slov. del. podp. drutva v Celju. Začetek ob 4. uri popoldne, vstopnina 50 vin. — Spoređi se dobe pri blagajni.

o „Schlachthofdirektor“. Ta pompozni naslov so dali mariborski mestni očetje v zadnji seji obč. sveta upravitelju klavnice Kernu. „Untersteirische Volkszeitung“ se iz tega krvavo norčuje, češ da mesarji pred tem uradnikom zaradi novega naslova ne bodo imeli prav nič večjega respekta. Bo menda res!

o Samomor. V Studencu (Kaltenbrunn) pri Radgoni se je ustrelil 9. t. m. železniški uradnik Obal iz Budimpešte, ki je radi preprirov s svojimi predstojniki kvitiral službo. To dejstvo in bolezen ga je napotila k obupnemu dejanju.

v Čitajte, čujte! Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani razpošilja te dni slovenskim občinam in denarnim zavodom prošnje za podporo, ki se glase: **Slavni odbor! Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** si je postavila nalogo, povsod, kjerkoli je slovenska mladina v nevarnosti, da jo naši narodni nasprotniki v nemških in italijanskih šolah potujčijo, zlasti ob naših mejah, ustanavljati šole in otroške vrtee, kjer se ves naraščaj potem vzgaja in poučuje v slovenskem duhu. Vsak blagomislec Slovenec, komur je količkaj mar, da se ohrani naš narod tamkaj, koder je naseljen od pamtiveka, bode na vso moč pospeševal vzvišene namene družbe sv. Cirila in Metoda in jo tudi dejansko podpiral. Družba ima res vedno več dohodkov, a stroški so tudi vedno večji ker naraščajo od meseca do meseca. Letos, to je za čas od 1. januarja do 31. oktobra 1909. l. je družba sv. Cirila in Metoda že za 15.549 K 24 vin. več izdala, kakor prejela, ter je bila primorana pokriti ta primanjkljaj iz blagajniškega prebitka iz leta 1908. To da veliko misliti! Da bode družba mogla nadalje plodonosno delovati, se bodo morali dohodki znatno povišati. Zato se obrača podpisano vodstvo do slavnega odbora z iskreno prošnjo za denarno podporo, želeč, da bi se veledušno spomnil naše uboge slovenske dece, ki ji preti nevarnost potujčenja. Pri sestavi proračuna, ozir. določevanja razdelitev podpor, blagovolite določiti kak dar v prid prepotrebni družbi sv. Cirila in Metoda, ter izvolite tudi označevati svoje uradne spise, pisma, račune itd. z **narodnim kolkom**. Naši nasprotniki, nemški „Schulverein“, „Südmark“, „Lega nazionale“, in druga bojna društva pritiskajo na nas iz ogromno silo. Nemci nabirajo za zloglasni Roseggerjev sklad ter so nabrali že nad 1.000.000 kron. S tem skladom in svojimi rednimi dohodki, ki znašajo vsako leto od 1—2 milijona, nas hočejo po malem uničiti, Neobhodno je potrebno, da vsak Slovenec ter vsako društvo, oziroma občina, posojilnica itd. — brez ozirov na politično mišljenje — po svojih močeh podpira družbo sv. Cirila in Metoda, da bode mogla uspešno vršiti svojo sveto dolžnost. **Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani**, dne 31. vinotoka 1909.

Kupujte narodni kolek!

Kranjske novice.

a **Protektorja na korist klerikalcem** je v naši ljubi Avstriji v polnem cvetu. Najlepše pri celi stvari pa je, da se pristojni krogi poslužujejo pri tem celo uradnih izjav. V Ljubljani je šel ravnatelj pošte g. Leban v pokoj in razpisala se je ta služba za 8. činovni razred, namesto za 7., kakor je mesto sistemizirano. S tem se je hotelo odstraniti kompetente, ki so starejši nego klerikalec Štrukelj, ki je to mesto dobil. Pa še naj kdo reče, da ne odločnje v Avstriji le stvarnost in pravica!

a **Službo višje deželne babice** nameravajo ustanoviti na Kranjskem. Čujemo, da se bo potegoval za to službo škof Jeglič. Baje je s knjižico „ženinom in nevestam“ položil tozadevni izpit.

a **V Rožni dolini pri Ljubljani** je umrl g. Mihael Jeločnik, soosnovatelj del. pevskega društva „Slavec“.

a **Glasbena šola v Kranju** prične šolsko leto 1909/10 s 1. decembrom t. l.

a **V Idriji** je umrla gospa Fani Lapojne, trgovka in posestnica, stara 46 let, vrla somišljenica narodnonapredne stranke.

Koroške novice.

v **Sokol v Borovljah** lepo napreduje. Število telovadcev vedno raste. Nekaj jih je pristopilo, ki so bili prej pri nemškem „Turnverein“. V kratkem se ustanovi ženski odsek.

v **Društvo Vsenemcev na Koroškem** je imelo včeraj izvanredni občni zbor v Beljaku.

v **Nemškonacionalno pol. društvo za Koroško** ima danes v Celovcu občni zbor.

v **Srebrno poreko** obhajata 18 tm. v Celovcu realčni profesor Ebenhöch in gospa.

v **Gospi Sveti** se je 4 letni Krasnig igral z vžigalicami in povzročil požar, ki je uničil hišo in hleve posestnika Fr. Šturma.

v **V Vrbi** pri Celovcu so zaprli hišnega posestnika Herzela in delavca Janeschitza zaradi npravnega hudodelstva po § 129. k. z. Herzela je svojo žrtev najprej omamil, nazadnje ji pa še ukradel listino s 30 K.

v **Grebini**. Naše nemškutarje silno jezi, da stavba „Narodnega Doma“ v kljub njihovem protestu pri pol. oblasti lepo napreduje. Kaj je pravi vzrok jeze, so izdali v zadnjih „Freie Stimmen“. Slovenci ne bodo več polnili grebinjskim nemškutarjem žepov. Da, da, tu se — nemško navdušenje neha in se prične — nemška zavist in maščevalnost!

a **Koroški deželni šolski nadzornik Benda** je vreden naslednik svojih prednikov Gobanca in Palle, da, v nekaterih ozirih ju še prekaša. Bati se je začel, da ne bi slovensko učiteljstvo, ki ga je tudi na Koroškem od leta do leta več, začelo vzgajati slovenske dece v smislu šolskega zakona, t. j. v slovenskem narodnem duhu. Zato se trudi nastavljal na šolah po slovenskih krajih čim največ nemških in nemško mislečih učnih moči, Slovence in Slovenke pa odriva v nemški del dežele. Le pogledjmo, poslal je slovenske učiteljske kandidate (o tem smo že sicer poročali) Gabraca v Stall, Sokola v Št. Ulrich, Viternika v Zeltschach, Wedenika v Rubland, Lakata v Zweinitz in učiteljico Mikulaš v St. Sebastian. V slovenske kraje pa je porinil 22 nemških učiteljev, oziroma učiteljic. Res krasne razmere!

Primorske novice.

d **V Gorici** je umrl podtajnik trgovske in obrtne zbornice Alojz Boškin. Bil je poitaljančen Slovenec iz Mirna.

d **„Primorska sokolska župa“** se ustanovi 21. t. m. Ustanovni občni zbor je v Gorici.

Dopolnilne volitve na Goriškem za mandat splošne kurije po nedavno ponesrečenem klerikalnem poslancu Jeriču se vrše po poročilih goriških listov 19. decembra, morebitne ožje volitve pa 28. decembra. Naprednjaki se volitev udeležijo. Če zmaga tokrat naprednjak, bi bilo razmerje med slov. poslanci 8 (klerikalnih): 6 (napredno-agrarnih).

d **V Kanalu** se osnuje v kratkem podružnica Nar. Del. Org.

d **Zveza jugoslovanskih železničarjev** lepo napreduje. Ustanovili sta se 7. t. m. že podružnici v Gorici in v Kanalu. V Gorici se je takoj prijavilo nad 60 članov.

d **Učni minister grof Stürgkh** je pomaknil ravnatelja in učitelja učiteljske pripravnice v Sežani, Alojza Bajca, v deveti činovni razred.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Dopolnilna volitev za državni zbor v Trstu.

a **Trst**, 15. nov. Pri včerajšnji dopolnilni volitvi za državnozborni mandat Pagninijev je bil s 27 glasovi večine izvoljen laški liberallec dr. Pittacco. Slovenci so oddali enako število glasov kakor l. 1907.

Razpuščen shod in demonstracije narodnih socialcev v Pragi.

Praga, 15. nov. Včeraj so sklicali narodni socialci na Žofinskem otoku v Pragi veliki protestni shod proti sedanji protislovanski vladi in sankciji jezikovnih zakonov. Posl. Stapinjski, ki se je imel udeležiti shoda, se je opravičil. Prvi je govoril posl. Fresl. Ker je začel takoj po uvodnih besedah napadati cesarja, je vladni zastopnik razpustil shod. To je izzvalo silen vihar. Zborovalci so šli z vzdignjenimi palicami nad vladnega zastopnika in sklicateljem shoda se je komaj posrečilo vzdržati mir. Po shodu so se zborovalci, katerih je bilo nad 2 tisoč, postavili v vrste in so v čveterostopih korakali na Vaclavski trg, kjer je govoril pred narodnim muzejem poslanec Choc. Kasneje je poskusila množica vdreti na Přikope, kjer se je ravno vršil buml nemškega dijaštva. Policija je pa demonstrantom zabranila pristop na Přikopa.

Grof Stürgkh, bodoči minister-ski predsednik?

a **Praga**, 15. nov. V nemških in čeških listih se pravi, da bode dosegla kriza ta teden svoj vrhunec in da moramo že resno računati s spremembo ministerstva. „Prager Tagbl.“ pravi, da je po zadnjih dogodkih v Poljskem kolu skoraj gotovo, da bode Bienenrth demisioniral. V poučenih krogih smatrajo Bienenrtha že za bivšega ministerskega predsednika in računajo z vso gotovostjo, da izbruhne kmalu oficijelna ministerska kriza. Kot prvi in resen kandidat velja za Bienenrthovega naslednika naučni minister grof Stürgkh. Ta ima v Slovanski jedrneti mnogo prijateljev; uplivne osebe delajo za njega. Monarh je obljubil Ogrom plačevanje v gotovini in novi kabinet bo imel to nepopolno zadevo pred parlamentom zastopati.

Odpotovanje japonsk. poslanika iz Petrograda.

a **Petrograd**, 15. nov. Uradno razglša ruska vlada, da se je japonski poslanik radi bolezni za kratek čas podal na Japonsko. Odpotovanje ni v nobeni zvezi s kako politično zadevo

Audijence ogrskih ministrov na Dunaju.

a **Dunaj**, 15. nov. Grof Andrássy se je podal dop. na dvor, kjer ga je cesar sprejel ob 11. uri v audijenci. Ob 1. uri je sprejel Kossutha. Po obeh audijencah se bode priobčil uradni komunique. Ni še gotovo, ali bode danes izrekel cesar odločilno besedo ali ne.

Pastirsko pismo toulouskega nadškofa.

Toulouse, 15. nov. Toulouški nadškof je izdal na svoje verne pastirsko pismo, v kateri obsoja ločitev cerkve od države in konfiskacijo cerkvenega blaga. O šoli pravi, da vlada v njej tlačanstvo (!).

Nesreča v rudniku.

v **Cherry** (Illinois), 15. nov. Število rudarjev v gorečem rudniku se ceni na 250. Sodi se, da so že vsi mrtvi. (Glej notico v dnevni kroniki! Op. ur.)

Dva atentata.

Buenos Aires, 15. nov. Ko se je peljal policijski prefekt Salcon skozi mesto, je vrgel nek 20 letni tujec bombo pod voz. Bomba se je razpočila in prefekt ter njegov tajnik, ki sta se peljala v vozu, sta dobila tako težke rane, da sta umrla. Tujec si je pogнал kroglo v glavo, vendar pa ga upajo ohraniti pri življenju. Mislijo, da je Rus.

v **Ahmadabad**, 15. nov. Ko se je peljal v soboto indijski podkralj Minto popoldne s svojo ženo po mestu, je eksplodirala na ulici bomba, ravno ko je bil voz že mirno. Nekdo iz množice je vrgel tudi dve kopji za vozom, ki pa niste zadeli.

Iz sodne dvorane.

Poneverjenje in tatvina. V soboto se je pred mariborskim sodiščem zagovarjala 27 let stara blagajničarka Ana Bregant in trgovski pomočnik Ivan Ratnik, ki je tudi 27 let star. Uslužbena sta bila namreč pri trgovcu Kuharju v Mariboru, pa sta tako brezvestno manipulirala, da sta trgovca oškodovala za več sto kron. Spoznana sta bila krivima in obsojena, Ratnik na 18 in Bregantova na 13 mesecev težke ječe. Oba sta prijavila ničnostno pritožbo.

Po svetu.

z **„Za ženske pravice“**. Pristašica ženske volilne pravice je včeraj na bristolskem kolodvoru napadla z bičem za ježo angleškega trgovskega ministra Curchilla. Minister jej je iztrgal bič iz rok in jej ga je vrnil kot spomin. Žensko so zaprli. Neverjetno je, kaj že vse počenjajo te emancipirane pri-smode!

z **Zaprli so samostan Immacolata Concezione** pri Como na Italijanskem, kjer se je odgojevalo 50 sirot, ker so baje 3 menihi čudno „odgajali“ deco.

d **Stražijo jih kakor zločince**. Španska policija je za obisk portugalskega kralja Manuela v Španiji ukrenila ravno take odredbe, kakor italijanska ob priliki obiska ruskega carja. Od Badajoz do Madrida ni za železniško progo drugega kakor sam policaj in vojak. Od kolodvora do kraljevega grada bodo tvorile čete neprekinjeno špalir. Lastniki hiš ne smejo davati oken v najem in nobenih neznanih oseb sprejemati. Nameravano parado so odpovedali, istotako gala-predstavo v operi.

z **Konzul dr. Ivan Schwegel** postane voditelj novonastanovljenega konzulata v Winipegu v Severni Ameriki.

z **Slučaj za smeh**. K nekemu zdravniku pride oče z 12 letnim sinom, češ, naj mu da zdravniško spričevalo, ker je sin vsled tepenja postal gluhi. Zdravnik preiskuje; nakrat reče bolj tiho svojemu asistentu: „Ne morem prav notri videti; prinesite mi nož, da to odrežem“. V tem trenutku plane dečko iz sobe in pusti osramočenega očeta samega. S kislim obrazom plača ta od zdravnika zahtevani znesek in mrmra pred seboj: „Ti hudiči vsi vkup držijo; nič se danes človeku več ne posreči“.

z **Otto Bismarck**, 12 let stari unuk bivšega kancelarja že 4 tedne trpi na omotici, kateri zdravniki ne vedo uzroka. Včasih je popolnoma zdrav in takrat obiskuje svoje instruktorje, a na mah se ga zopet polasti njegova čudna bolezen.

Loterijske številke.

Dunaj, 15. novembra 1909: 21, 68, 59, 39, 75.
Gradec, „ „ „ 30, 66, 24, 70, 17.

Ravnokar je izšla!

! Samo za odrasle !

Kaj pravi brošura škofa

Ljubljanskega

Antona Bonaventura?

Kritična razprava.

I. zv. 30 vin., II. zv. 20 vin.

Spisal Anonymus.

Naroča se v tiskarni v Kranju ali pri nekaterih knjigotržcih.

Poslovodja

za špecerijsko trgovino

izvežban v občevanju s stran-
kami, z dobrimi priporočili,
se išče za takoj ali ob novem
letu. — Ponudbe, ako mogoče
z sliko, prevzame uprava tega
lista pod napisom

„Poslovodja v mestu“.

Gospodična

ki je napravila trgovski tečaj, večša slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, želi prevzeti službo kot blagajničarka. Gre tudi v kako pisarno. Vstopi lahko takoj. — Ponudbe pod šifro: **K. S., Trbovlje 2.**

542 3-3

Sprejme se takoj močan

učenec

z dobro šolsko izobrazbo
pri Andreju Krošelju,
trgovina z mešanim blagom
in deželnimi pridelki v
Dobovi pri Brežicah.

546 2-2

Ignac Božič

narodni krojač v Mariboru

v dr. Rosinovi hiši, Tegethoffova c. št. 16
se priporoča slavnemu občinstvu v
izdelovanje vsakovrstne obleke za
gospode. — Velika zaloga blaga na
razpolago. 39 51—39

Cene nizke. — Postrežba točna.